

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

881

Vragen van het lid **Van Nispen** (SP) aan de Ministers van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Buitenlandse Zaken over *het bericht «Sabotage in Iran: een missie in duisternis»* (ingezonden 9 januari 2024).

Antwoord van Minister **De Jonge** (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties), mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken (ontvangen 26 januari 2024)

Vraag 1 en 2

Kunt u een uitgebreid tijdpad maken van de missie van AIVD-agent Erik van Sabben om het Iraanse kernwapenprogramma te saboteren? Wanneer is de AIVD benaderd door de CIA en Mossad over deze missie? Wanneer is Erik van Sabben gerekruteerd hiervoor? Wanneer zijn betrokken Ministers geïnformeerd? Is Nederlandse betrokkenheid op enig moment gemeld aan de Tweede Kamer?¹

Tot hoeverre was de AIVD geïnformeerd over deze missie? Wist de geheime dienst dat een van hun agenten het Iraanse kernwapenprogramma op grote schaal zou saboteren via een cyberaanval? Was de AIVD bekend met Stuxnet?

Antwoord 1 en 2

Gelet op de wettelijke plicht tot geheimhouding van de werkwijze van de diensten, kan ik niet inhoudelijk reageren op vermeende betrokkenheid van Nederland. In voorkomende gevallen dat de Kamer geïnformeerd dient te worden, zal dit via de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CIVD) worden gedaan.

Vraag 3

Wordt de commissie-Stiekem voldoende op de hoogte gehouden over acties van de AIVD, of worden sommige acties en missies nog steeds geheim gehouden?

Antwoord 3

Ik benadruk dat alle handelingen van de AIVD en de MIVD zijn gebaseerd op de taken, de verantwoordelijkheden en de bevoegdheden die in de Wet op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (Wiv) 2002 waren en thans in de Wiv

¹ Volkskrant, 8 januari 2024, «Sabotage in Iran: een missie in duisternis», <https://www.volkskrant.nl/kijkverder/v/2024/sabotage-in-iran-een-missie-in-duisternis~v989743/>

2017, zijn opgenomen. Over de vertrouwelijke aspecten van het werk van de diensten wordt via de CIVD politieke verantwoording afgelegd. Bovendien geldt dat de Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) te allen tijde belast was en is met de controle op de rechtmatigheid van het handelen van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Daarmee vormt de CTIVD een wezenlijk onderdeel van het stelsel van wettelijke waarborgen die van toepassing zijn op de werkzaamheden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten.

Vraag 4

Terugblikkend op vragen van voormalig Kamerlid Karabulut (SP) over Nederlandse betrokkenheid bij een cyberaanval tegen Iran, ingezonden op 4 september 2019 en beantwoord op 17 oktober 2019, kunt u nu inhoudelijk antwoord geven op vragen 1, 2, 3, 4, 7, 8 en 10, die toentertijd niet beantwoord werden vanwege geheimhouding?²

Antwoord 4

Ik verwijs u naar het antwoord op vragen 1 en 2.

Vraag 5

Is het gebruikelijk dat AIVD-agenten worden ingezet voor de missies van andere veiligheids- en inlichtingendiensten, zoals de Mossad of CIA? Hoe vaak komt dit voor? Worden u en/of de Minister-President hierover geïnformeerd? Wie maakt uiteindelijk de beslissing of AIVD-agenten meedoen met een missie van een andere geheime dienst?

Antwoord 5

Er wordt in het openbaar niet ingegaan op de werkwijze van de diensten, waaronder de aard van de samenwerking met inlichtingen- en veiligheidsdiensten van andere landen (hierna: buitenlandse diensten). Internationale samenwerking is voor de AIVD en de MIVD van essentieel belang.

De samenwerking met buitenlandse diensten moet voldoen aan de wettelijke vereisten en waarborgen zoals door de Wiv 2017 is bepaald.³ Dat betreft allereerst de bevoegdheid tot het aangaan van samenwerkingsrelaties met buitenlandse diensten en de daaraan voorafgaande, door de diensten te maken, weging die bepalend is voor de vraag of en, zo ja, waaruit die samenwerking kan bestaan. De Wiv 2017 geeft verder een regeling voor de verstrekking van gegevens alsmede het verlenen van technische en andere vormen van ondersteuning aan buitenlandse diensten. Tevens bevat de Wiv 2017 een regeling voor het doen van verzoeken om technische en andere vormen van ondersteuning aan buitenlandse diensten door de AIVD of MIVD. De samenwerking met buitenlandse diensten valt volledig onder het toezicht van de CTIVD.

Vraag 6 en 7

Heeft de AIVD door deze missie in 2007 de doos van Pandora geopend en een nieuwe vorm van cyberoorlog geïntroduceerd?
Is Stuxnet op latere momenten nogmaals gebruikt door de AIVD of MIVD, in Iran of in andere landen?

Antwoord 6 en 7

Ik verwijs u naar het antwoord op vragen 1 en 2.

Vraag 8

Kunt u reageren op de uitspraak van hoogleraar Dennis Broeders, dat het gebruik van Stuxnet niet voldoet aan internationale normen voor verantwoord gedrag in het digitale domein? Voldoen de acties van de AIVD en MIVD aan deze normen?

² Aanhangsel Handelingen II, vergaderjaar 2019–2020, nr. 387

³ De in deze alinea vermelde bevoegdheden zijn vastgelegd in artikelen 88, 89 en 90 Wiv 2017. Zie voor ook de memorie van toelichting, paragraaf 6.3, Kamerstuk 34 588, nr. 3.

Vraag 9

Kunt u reageren op de uitspraak van meerdere experts op deze missie, dat dit een oorlogsdaad was? Heeft de AIVD, door deel te nemen aan deze missie, een oorlogsdaad gepleegd?

Antwoord 8 en 9

Voor de visie van het kabinet op de manier waarop het internationaal recht wordt toegepast in het cyberdomein verwijs ik u naar de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken aan uw Kamer van 5 juli 2019.⁴ De juridische kwalificatie van individuele incidenten of scenario's vereist een zorgvuldige beoordeling van alle relevante omstandigheden van het geval.

Gelet op de wettelijke plicht tot geheimhouding van de werkwijze van de diensten, kan ik niet inhoudelijk reageren op vermeende betrokkenheid van Nederland. In voorkomende gevallen dat de Kamer geïnformeerd dient te worden, zal dit via de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CIVD) worden gedaan.

Vraag 10

Hoe verloopt contact tussen Nederland en Iran? Wordt deze missie besproken?

Antwoord 10

Nederland onderhoudt diplomatieke relaties met Iran. In 2019 heeft het Iraanse Ministerie van Buitenlandse Zaken vragen gesteld aan Nederland naar aanleiding van een eerdere publicatie in de Volkskrant over dit onderwerp. De Kamer is hier destijds over geïnformeerd.⁵

Er wordt in het openbaar niet ingegaan op de werkwijze van de diensten, waaronder de aard van de samenwerking met inlichtingen- en veiligheidsdiensten van andere landen.

Vraag 11

Is er ooit onderzoek gedaan naar de dood van Erik van Sabben?

Antwoord 11

Voor de AIVD en de MIVD gelden dat er in het openbaar geen uitspraken kunnen worden gedaan over de werkwijze van de diensten.

Toelichting:

Deze vragen dienen ter aanvulling op eerdere vragen terzake van de leden Six Dijkstra en Palmen (beiden Nieuw Sociaal Contract), ingezonden 8 januari 2024 (vraagnummer 2024Z00083).

⁴ Kamerstuk 33 694, nr. 47, 5 juli 2019.

⁵ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2019–2020, nr. 387